

Аутопут Бања Лука – Добој

Приговор SG/E/2016/24

Механизам за приговоре – Механизам за приговоре – Механизам за приговоре

Извјештај о закључцима

15. април 2019. године

Израдио

Механизам за приговоре

Дамир Петровић
Службеник за разматрање приговора

Роберто Рандо
Виши службеник за разматрање приговора

Соња Деркум

Руководилац одјељења
Механизам за приговоре

Екстерна дистрибуција

Подносилац приговора

Интерна дистрибуција

Генерални секретар ЕИБ
Генерални инспектор
Релевантне службе ЕИБ

Механизам за приговоре ЕИБ

Механизам за приговоре ЕИБ је осмишљен тако да јавности обезбиједи средство за алтернативно рјешавање и спријечавање спорова у случајевима у којима појединци сматрају да је Групација ЕИБ учинила нешто погрешно, тј. ако сматрају да је ЕИБ неправилно поступила. Приликом остваривања права на улагање приговора против ЕИБ, сваки појединац има приступ двостепеном поступку, једном интерном – одјељењу Механизам за приговоре (ЕИБ-МП) и једном екстерном – Европском омбудсману (ЕО).

Подносиоци приговора који нису задовољни одговором ЕИБ-МП имају могућност да у року од 15 дана од пријема тог одговора поднесу обновљени приговор. Поред тога, подносиоци приговора који нису задовољни исходом поступка пред ЕИБ-МП, а који не желе да поднесу обновљени приговор, имају право да против ЕИБ поднесу приговор ЕО због неправилног поступања.

ЕО је установљен Уговором из Мадрихта 1992. године као институција ЕУ којој грађанин или субјект могу поднијети приговор захтијевајући истрагу над неким органом или тијелом ЕУ по основу неправилног поступања. Под неправилним поступањем подразумијевају се лоши или неуспјешни поступци. То је случај када Групација ЕИБ не поступи у складу са мјеродавним законодавством и/или дефинисаним политикама, стандардима и поступцима, ако не поштује начела добре управе или крши људска права. Како наводи ЕО, неки од примјера су: административне неправилности, неправичност, дискриминација, злоупотреба овлашћења, недавање одговора, одбијање да се доставе информације, непотребна одлагања. Неправилно поступање може се односити и на утицај активности Групације ЕИБ на животну средину или друштво, као и на политике које се односе на пројектни циклус и друге важеће политике Групације ЕИБ.

Механизам за приговоре ЕИБ осмишљен је тако да се њиме рјешавају не само случајеви када ЕИБ не поштује своје политике и процедуре, већ се њиме настоје ријешити и проблеми на које укажу подносиоци приговора, као што су они у вези са спровођењем пројеката.

За додатне и детаљније информације о Механизму за приговоре ЕИБ, посјетите наш веб сајт:

<http://www.eib.org/about/accountability/complaints/index.htm>

Садржај

Сажет преглед.....	5
1. ПРИГОВОР (НАВОДИ И ТВРДЊЕ).....	6
2. ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ	6
3. РЕГУЛАТОРНИ ОКВИР	7
4. ПОСАО КОЈИ ОБАВЉА ЕИБ-МП.....	8
5. НАЛАЗИ, ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ	9
5.1 Просторно уређење.....	9
5.2. Грађевинска дозвола.....	12
5.3. Утицај на животну средину	17
5.4 Друштвени утицај и утицај на безбједност.....	19
СПИСАК СКРАЋЕНИЦА.....	23

Сажет преглед

Овај извјештај се односи на приговор у вези са дионицом аутопута Бања Лука – Добој у Републици Српској (РС), Босна и Херцеговина, која је финансирана средствима Европске инвестиционе банке (ЕИБ). Приговор се састоји од четири навода који се односе на сљедеће:

- просторно уређење
- грађевинску дозволу
- утицај на животну средину и
- друштвени утицај и утицај на безбједност

У погледу **усклађености пројекта са важећим стандардима**, истрага показује да је пројекат у складу са стандардима у погледу два навода (1 – просторно уређење; 3 – утицај на животну средину). За друга два навода (2 – грађевинска дозвола; 4 – друштвени утицај и утицај на безбједност), у неком тренутку пројекат није био у складу са стандардима, али ти проблеми су у међувријемну ријешени.

У погледу **улоге ЕИБ**, истрага показује да су три навода неоснована (1 – просторно уређење; 3 – утицај на животну средину; 4 – друштвени утицај и утицај на безбједност). Међутим, један навод (2 – грађевинска дозвола) је основан.

Тачније, ЕИБ је прихватила претходну грађевинску дозволу као замјену за грађевинску дозволу која је одређена као услов за исплату. Таквим поступањем, ЕИБ је средства за неке радове у околини села Друговићи исплатила у тренутку када дозвола још није постојала. Међутим, носилац пројекта је те радове извршио у складу са главним пројектом, који је усклађен са планом парцелације за аутопут, који је усвојила Скупштина РС. Сходно томе, ти објекти би у сваком случају били изграђени на исти начин, мада са закашњењем. Носилац пројекта је накнадно прибавио дозволу за дате радове.

Поред тога, према правном оквиру РС, главни пројекат је укључен у грађевинску дозволу. Као резултат, одлука ЕИБ да грађевинска дозвола буде услов за исплату прве транше, а главни пројекат услов за исплату друге транше није у складу са правним оквиром земље у којој се пројекат реализује. ЕИБ-МП заузима став да је главни пројекат требало да буде један од услова за исплату прве транше.

Имајући у виду да је аутопут око села Друговићи већ изграђен на начин дефинисан у дозволи коју је носилац пројекта накнадно прибавио, очигледно је да су уочене неусклађености откривене овом истрагом само процедуралне природе. ЕИБ-МП стога **препоручује** да ЕИБ, прије одређивања услова за исплату и вршења исплата, узме у обзир важеће национално законодавство и поступке за дозволе.

Приговор примљен: 12. октобра 2016. године

Одрицање од права на повјерљивост: Да

Наводи се односе на следеће: 1 – просторно уређење; 2 – грађевинску дозволу; 3 – утицај на животну средину; 4 – друштвени утицај и утицај на безбједност.

1. ПРИГОВОР (НАВОДИ И ТВРДЊЕ)

- 1.1 Подносилац је одјељењу Европске инвестиционе банке (ЕИБ) Механизам за приговоре (ЕИБ-МП) уложио приговор у вези са дионицом аутопута Бања Лука – Добој у Републици Српској (РС), Босна и Херцеговина (БиХ). Приговор се састоји од шест писама послатих у периоду октобар 2016 – децембар 2017¹. Приговор садржи четири навода који су укратко приказани у табели 1. у наставку текста и анализирани у одјељку 5. овог извјештаја.

ТАБЕЛА 1 – РЕЗИМЕ НАВОДА

Главне тачке навода	Резиме навода примљених од подносиоца приговора
1. Просторно уређење	Подносилац приговора доводи у питање: (i) трасу измјештеног пута М16.1 у близини села Друговићи; (ii) локацију надвожњака Бундали; и (iii) изградњу/локацију петље Друговићи.
2. Грађевинска дозвола	У приговору се наводи да су радови на изградњи аутопута у близини села Друговићи извршени прије дана издавања грађевинске дозволе за ту дионицу (18. августа 2017. године) незаконити.
3. Утицај на животну средину	У приговору се наводи да ће скраћивање природног водотока ријеке Црквена у близини села Друговићи утицати на квалитет воде, флору и фауну.
4. Друштвени утицај и утицај на безбједност	У приговору се наводи да ће измјештање пута М16.1 у близини села Друговићи имати друштвени утицај и утицај на безбједност села. Измјештени пут М16.1 пјешаци неће моћи да користе, што ће довести до: (i) одвајања источног дијела села од западног дијела у којем се налазе сеоска продавница и бензинска пумпа; и (ii) немогућности приступа сеоским аутобуским стајалиштима, која се налазе на измјештеном путу.

- 1.2. Подносилац приговора је захтијевао да ЕИБ:
- обустави кредитни посао са носиоцем пројекта док се питања не ријеше
  - предузме мјере да се пјешацима омогући безбједно коришћење измјештеног пута М.16.1.

2. ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

- 2.1. Приговор се односи на изградњу аутопута између Бања Луке и Добоја у РС, ентитету у оквиру БиХ. ЕИБ финансира западну дионицу аутопута, тј. 35,3 km дугу дионицу између Бања Луке (Маховљанска петља) и Прњавора².

Приговор се односи на дионицу аутопута око села Друговићи. Та дионица се налази на територији општине Лакташи. Велики дио аутопута око села Друговићи, такозвани лот 1 западне дионице

¹ Писма од подносиоца приговора послата ЕИБ носе датуме: 3. октобар 2016; 3. новембар 2016; 19. децембар 2016; 24. јул 2017; 17. октобар 2017. и 28. децембар 2017. године.

² За више информација о пројекту, погледајте: <http://www.eib.org/projects/pipelines/pipeline/20110622>, приступљено 4. фебруара 2019. године.

аутопута³, отворен је за саобраћај 1. октобра 2017. године⁴. Преостали дио, такозвани лот 2⁵, отворен је за саобраћај 2. октобра 2018. године⁶.

- 2.2. Аутопутеви РС⁷ спроводе пројекат (у даљем тексту: носилац пројекта)⁸. Двије грађевинске компаније извршиле су грађевинске радове (у даљем тексту: извођач).

3. РЕГУЛАТОРНИ ОКВИР

Механизам за приговоре⁹

- 3.1. Сходно Начелима, опису послова и задатака и правилима поступка Механизма за приговоре ЕИБ (*СМРТР*) ЕИБ-МП је задужен за рјешавање приговора који се односе на наводно неправилно поступање ЕИБ¹⁰. Под неправилним поступањем подразумијевају се лоши или неуспјешни поступци. То је случај када ЕИБ не поступи у складу са мјеродавним законодавством и/или утврђеним политикама, стандардима и поступцима¹¹. Неправилно поступање може се односити и на утицај активности ЕИБ на животну средину или друштво¹².

СМРТР прецизира улогу ЕИБ-МП. ЕИБ-МП, између осталог, прикупља и разматра постојеће информације о предмету приговора, спроводи одговарајуће истраге ради процјене да ли се политике и поступци Групаације ЕИБ поштују и подстиче придржавање политика Групаације ЕИБ¹³. У поступку рјешавања приговора, ЕИБ-МП настоји да ријеши проблеме који су до приговора довели¹⁴.

Стандарди који се примјењују на пројекат

- 3.2. Стандарди који се примјењују на пројекат утврђени су у низу политика и поступака ЕИБ, као што су: Кредитна политика ЕИБ у сектору саобраћаја¹⁵; Изјава ЕИБ о начелима и стандардима у области животне средине и социјалних питања (*ESPS*)¹⁶ као и Практични приручник из области животне средине и социјалних питања¹⁷, којим се даље спроводи *ESPS*¹⁸.

У *ESPS* се наводи да пројекти који се финансирају средствима ЕИБ у земљама потенцијалним кандидатима, као што је БиХ, морају бити и у складу са важећим националним правом и правом ЕУ¹⁹. Осим тога, обавезе које се односе на одређени пројекат обухваћене су и уговором о финансирању пројекта²⁰.

Појединости о стандардима који се примјењују на пројекат наведене су уз сваки навод у одјељцима 5.1–5.4. у наставку.

³ Дионица између Маховљанске петље (km 00+000,00) и петље Друговићи (km 9+875,00).

⁴ Видјети: <https://www.nezavisne.com/novosti/bih/Svecano-otvarana-dionica-auto-puta-9-januar/445333>, приступљено 4. фебруара 2019. године.

⁵ Дионица између петље Друговићи (km 9+875,00) и петље Прњавор (km 35+300,00).

⁶ Видјети: <https://autoputevirs.com/archives/3516>, приступљено 4. фебруара 2019. године.

⁷ Јавно предузеће основано са циљем управљања аутопутевима у РС.

⁸ Треба напоменути да консултант управе пружа помоћ носиоца пројекта у спровођењу пројекта, администрацији и надзору. У неким случајевима, информације су пружили консултант и име носиоца пројекта (нпр. двогодишњи извјештаји о напретку). У таквим случајевима, ЕИБ-МП је сматрао да је информације доставио носилац пројекта.

⁹ У овом случају, ЕИБ-МП је примјенио Начела, опис послова и задатака и правила поступка Механизма за приговоре ЕИБ, као и Оперативне поступке Механизма за приговоре ЕИБ, који су били важећи у вријеме када је приговор уложен и регистрован.

¹⁰ Одјељак II, тач. 3. и 4. и одјељак III, тачка 1.4. *СМРТР*.

¹¹ Одјељак II, тачка 1.2. *СМРТР*.

¹² Одјељак II, тачка 1.2. *СМРТР*.

¹³ Одјељак III, тачка 4.2. *СМРТР*.

¹⁴ Одјељак II, тачка 3.1, алинеја трећа, одјељак II, тачка 3.2, одјељак III, тачка 4.2, подтачка j) *СМРТР*; тачка 5.6.5. Оперативних поступака Механизма за приговоре ЕИБ.

¹⁵ Може се наћи на: http://www.eib.org/attachments/strategies/transport_lending_policy_en.pdf, приступљено 4. фебруара 2019. године.

¹⁶ Може се наћи на: http://www.eib.org/attachments/strategies/eib_statement_esps_en.pdf, приступљено 4. фебруара 2019. године.

¹⁷ Нпр. Практични приручник ЕИБ из области животне средине и социјалних питања, верзија из 2010. године.

¹⁸ Став 12. одјељка са општим информацијама *ESPS*.

¹⁹ Став 36. Изјаве о *ESPS*.

²⁰ Став 7. Изјаве о *ESPS*.

Улога ЕИБ

- 3.3. У складу са *ESPS*, за поштовање стандарда који се примјењују на пројекат одговоран је носилац пројекта²¹. Према националном законодавству, надлежни национални органи такође су одговорни за обезбјеђење усклађености пројекта са националним законодавством. Међутим, према Оперативним поступцима Механизма за приговоре ЕИБ (*СМОР*), ЕИБ врши детаљне анализе да би обезбиједила такву усклађеност²². Те детаљне анализе ЕИБ врши током оцјењивања пројекта и надзора над пројектом.

ESPS налаже да ЕИБ врши оцјењивање пројекта које финансира²³. То оцјењивање се врши прије потписивања уговора о финансирању²⁴. Оцјењивање је, између осталог, усмјерено на процјену утицаја пројекта и усклађености пројекта са стандардима који се примјењују на пројекат (видјети тачку 3.2). Понекад се проценом долази до услова за исплату. Прије исплате финансијских средстава ЕИБ, носилац пројекта мора испунити те услове на начин прихватљив за ЕИБ²⁵.

Након што носилац пројекта и ЕИБ потпишу уговор о финансирању, ЕИБ је дужна да надзире пројекат. Надзор има за циљ да се обезбиједи усклађеност пројекта са условима за одобрење ЕИБ²⁶. ЕИБ надзире пројекте на основу извјештаја које доставља носилац пројекта²⁷, као и на основу посјета ЕИБ, информација од локалне заједнице, итд.²⁸.

Појединости о важећим стандардима којима је одређена улога ЕИБ наведене су уз сваки навод у одјељцима 5.1–5.4. у наставку.

4. ПОСАО КОЈИ ОБАВЉА ЕИБ-МП

- 4.1. Након разматрања приговора, ЕИБ-МП је закључио да се неки од навода односе на пријевару и стога превазилазе овлашћења ЕИБ-МП. Сходно томе, ЕИБ-МП је те информације прослиједио одјељењу ЕИБ за истраге пријевара.
- 4.2. ЕИБ-МП је ставио сажетак навода на располагање релевантним оперативним службама ЕИБ; састао се са релевантним оперативним службама ЕИБ; извршио преглед расположивих докумената²⁹. ЕИБ-МП је од оперативних служби ЕИБ захтијевао додатну документацију и појашњења и ступио у везу са носиоцем пројекта како би их прибавио³⁰. Након пријема, ЕИБ-МП их је прегледао и приступио изради нацрта овог извјештаја о закључцима.
- 4.3. У оквиру детаљног преиспитивања расположивих докумената, ЕИБ-МП је размотрио и жалбени механизам пројекта. Жалбени механизам пројекта детаљније је утврђен у Плану укључивања заинтересованих страна (*SEP*)³¹ и он налаже да извођач мора да прихвати све коментаре и приговоре у

²¹ Став 2. Изјаве о *ESPS*.

²² Тачка 3. *СМОР*.

²³ Став 17. Изјаве о *ESPS*.

²⁴ <https://www.eib.org/en/projects/cycle/index.htm>

²⁵ Став 243. алинеја друга Практичног приручника ЕИБ из области животне средине и социјалних питања, верзија из 2010. године.

²⁶ Став 258. Практичног приручника ЕИБ из области животне средине и социјалних питања, верзија из 2010. године.

²⁷ Ти извјештаји садрже информације о: измјенама техничких спецификација; ажурираним трошковима пројекта; опис евентуалних већих проблема у погледу утицаја на животну средину; итд.

²⁸ Став 8. Изјаве о *ESPS*.

²⁹ Ово је обухватало како интерне документе ЕИБ, тако и јавне документе (нпр. документе који су доступни на веб сајту ЕИБ <http://www.eib.org/projects/pipelines/pipeline/20110622>, приступљено 4. фебруара 2019. године; релевантно законодавство РС и чланке из медија).

³⁰ Ти документи обухватају: Одлуку о усвајању Приједлога плана парцелације за аутопут Бања Лука – Добој по скраћеном поступку („Сл. гласник РС”, број 56/16); Извод из Плана парцелације за надвожњак Бундали; Одлуку о изради Плана парцелације за аутопут Бања Лука – Добој по скраћеном поступку („Сл. гласник РС”, број 87/15); Одлуку о издавању водне сагласности, од 10. јула 2017. године; Одлуку о издавању водне сагласности, од 19. септембра 2017. године.

³¹ Одјељак 1. *SEP* за аутопут Бања Лука – Добој: Дионица 1. Бања Лука до Прњавора.

вези са пројектом и да одговори на њих. На основу Студије утицаја на животну средину и друштво (ESDS), носилац пројекта је свој жалбени механизам јавно објелоданио³².

Поднијете притужбе односе се на низ питања као што је: утицај на воду; штета услед поплава; приступ парцелама; накнада штете; експропријација. О поднијетим притужбама носилац пројекта редовно обавјештава ЕИБ помоћу својих двогодишњих извјештаја.

ОКВИР 1 – РЕЛЕВАНТАН ПРЕДМЕТ ПРЕД УСТАВНИМ СУДОМ РС

Подносилац приговора је обавијестио ЕИБ-МП да је Уставном суду РС поднијет предмет у вези са уставношћу одредбе Закона о уређењу простора и грађењу³³. У новембру 2017. године, Уставни суд РС одбацио је захтјев подносиоца за покретање поступка за оцјењивање уставности члана 51. став 2. Закона, као и уставности и законитости тачке VII подтачка 2. Одлуке о изради плана парцелације за аутопут Бања Лука – Добој по скраћеном поступку.³⁴

5. НАЛАЗИ, ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ

5.1 Просторно уређење

Навод

- 5.1.1. *Подносилац приговора доводи у питање: (i) трасу измјештеног пута М16.1 у близини села Друговићи; (ii) локацију надвожњака Бундали; и (iii) изградњу/локацију петље Друговићи.*

Важећи стандарди

- 5.1.2. Закодавство РС налаже да пројекат мора бити у складу са релевантним документима просторног уређења³⁵. Просторни план РС³⁶ и резултат оцјене пројектних алтернатива³⁷ одређују локацију аутопута, стога утичући на измјештање постојећих путева. Планом парцелације³⁸ за аутопут утврђују се компоненте специфичне за дати пројекат (нпр. (i) трасе измјештених путева; (ii) надвожњаци аутопута; (iii) петље аутопута).
- 5.1.3. Стандарди ЕИБ налажу да ЕИБ мора оцијенити пројекте који јој се поднесу за финансирање³⁹. На примјер, ЕИБ је дужна да провјери да ли је аутопут био предмет оцјене пројектних алтернатива⁴⁰. У оквиру надзора који врши над пројектима, ЕИБ је дужна и да прегледа извјештаје носиоца пројекта о спровођењу пројекта⁴¹.

³² ESDS се може наћи на сљедећем линку: <http://www.eib.org/attachments/registers/48193482.pdf>, приступљено 4. фебруара 2019. године.

³³ Закон о уређењу простора и грађењу РС („Сл. гласник РС“ број 40/13, 106/15 и 3/16).

³⁴ Одлука број У-84/16, расположива на сљедећем линку: http://www.ustavnisud.org/database/pdf/U-84_16.pdf, приступљено 4. фебруара 2019. године. Подносилац приговора је поднесак доставио преко НВО Савјест. Подносилац приговора је оснивач и предсједник НВО (видјети: <https://www.savjest.org/o-nama/>, приступљено 4. фебруара 2019. године).

³⁵ Члан 26. тачка а) подтач. 1. и 4. Закона о уређењу простора и грађењу РС.

³⁶ Просторни план РС представља документ просторног уређења којим се регулишу намјена и употреба простора (наслов 3. Закона о уређењу простора и грађењу РС) и њиме се веома уопштено постављају дугорочни циљеви и мјере просторног развоја РС (члан 29. Закона о уређењу простора и грађењу РС).

³⁷ Став 18. Изјаве о ESPS.

³⁸ Планом парцелације утврђују се критеријуми за формирање парцела, коришћење тих парцела, изградњу на тим парцелама и он је веома детаљан – члан 37. став 2. Закона о уређењу простора и грађењу РС.

³⁹ Став 28. Кредитне политике ЕИБ у сектору саобраћаја.

⁴⁰ Став 128. Практичног приручника ЕИБ из области животне средине и социјалних питања, верзија из 2010. године.

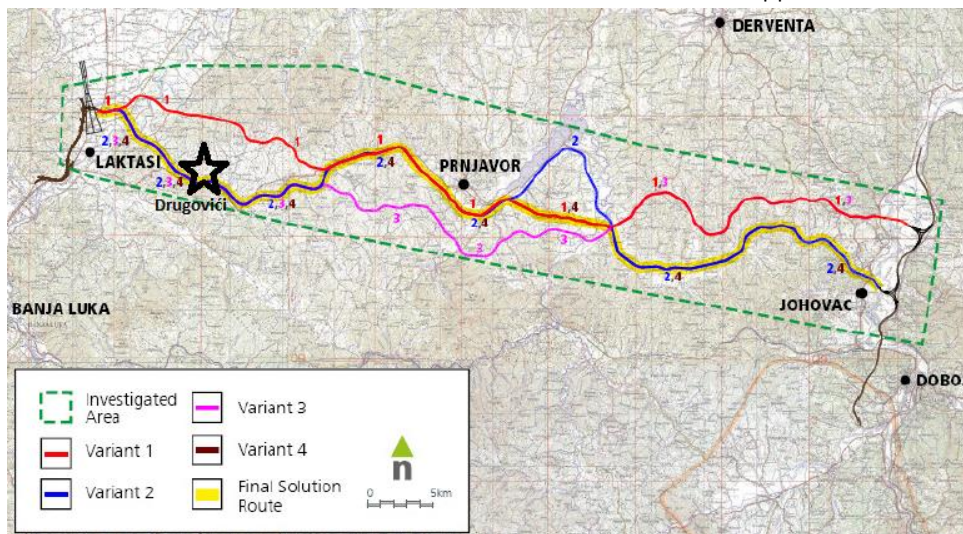
⁴¹ Став 260. Практичног приручника ЕИБ из области животне средине и социјалних питања, верзија из 2010. године.

Налази

Стандарди који се примјењују на пројекат

- 5.1.4. Аутопут Бања Лука – Добој предвиђен је Просторним планом РС⁴². Траса аутопута око села Друговићи изабрана је након оцјене низа алтернатива. Општина Лакташи⁴³ и јавност⁴⁴ учествовали су у разматрању алтернатива током периода јун–октобар 2010. године. Варијанта око села Друговићи (видјети слику 1. у наставку) идентификована је као најповољнија опција у погледу утицаја на животну средину и друштво (просторно-урбаног утицаја)⁴⁵ и уграђена је у коначну трасу аутопута. Коначна траса аутопута утицала је на измјештање постојећих путева.

СЛИКА 1 – РАЗМАТРАНЕ ТРАСЕ АУТОПУТА БАЊА ЛУКА – ДОБОЈ⁴⁶

- 5.1.5. Планом парцелације за аутопут, који је Скупштина РС усвојила у јулу 2016. године⁴⁷, прецизирани су: (i) траса измјештеног пута М16.1 у близини села Друговићи; (ii) локација надвожњака Бундали; и (iii) изградња/локација петље Друговићи. Прије него што је план усвојен, његов нацрт је, у фебруару 2016. године, био јавно доступан за коментаре у Општини Лакташи. Према тврдњи носиоца пројекта, јавна расправа је спроведена у складу са мјеродавним законодавством које предвиђа: (i) да релевантне информације морају бити обезбијеђене у просторијама локалног надлежног органа; (ii) да јавност може доставити коментаре и приједлоге који се морају узети у обзир; (iii) да се саопштење за јавност о консултацијама објављује најмање два пута⁴⁸. На основу информација које је доставио носилац пројекта, јавност, укључујући подносиоца приговора, није доставила коментаре на изложени план парцелације.

Током јавне расправе, изложене су двије опције за трасу измјештеног пута М.16.1, које су утицале и на ток ријеке Црквена, као и на локалне путеве око села Друговићи. Према тврдњи носиоца пројекта, како од јавности нису добијени коментари, мишљење ЈП Путеви РС⁴⁹ интегрисано је у план парцелације за аутопут.

⁴² Одјељак 3.2. Нетехничког резимеа Аутопут Бања Лука – Добој: Дионица 1. Бања Лука – Прњавор, може се наћи на: <http://www.eib.org/infocentre/register/all/53219056.pdf>, приступљено 4. фебруара 2019. године.

⁴³ Одјељак 3.3. Нетехничког резимеа Аутопут Бања Лука – Добој: Дионица 1. Бања Лука – Прњавор.

⁴⁴ Образложење Одлуке о ЕИА. У ЕSDS је одзив јавности на састанку одржаном 16. августа 2010. у Општини Лакташи окарактерисан као добар.

⁴⁵ Одјељак 3.3. Нетехничког резимеа Аутопут Бања Лука – Добој: Дионица 1. Бања Лука – Прњавор.

⁴⁶ Слика 7. у Нетехничком резимеу Аутопут Бања Лука – Добој: Дионица 1. Бања Лука – Прњавор, јануар 2013.

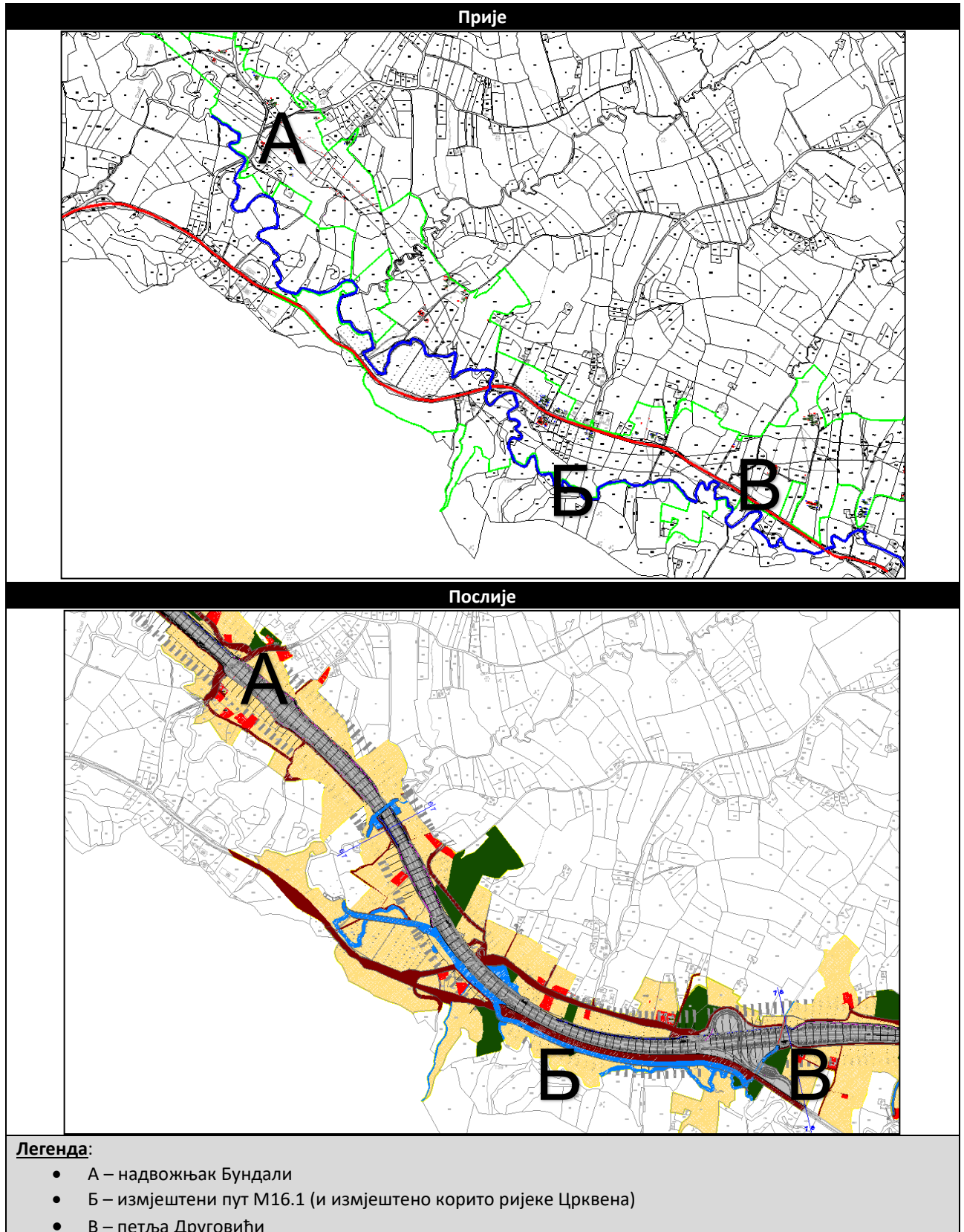
⁴⁷ Одлука о усвајању Приједлога плана парцелације за аутопут Бања Лука – Добој по скраћеном поступку („Сл. гласник РС”, број 56/16). План парцелације мора бити у складу са Законом о уређењу простора и грађењу, Законом о заштити природе, Законом о заштити животне средине, Просторним планом РС за период до 2025. године.

⁴⁸ Чл. 47. и 48. Закона о уређењу простора и грађењу РС.

⁴⁹ Јавно предузеће које управља путевима у РС.

Према тврдњи носиоца пројекта, ситуација након изградње аутопута око села Друговићи у складу је са планом парцелације. На слици 2. приказана је ситуација прије и после изградње аутопута око села Друговићи.

СЛИКА 2 – СИТУАЦИЈА ПРИЈЕ И ПОСЛИЈЕ ИЗГРАДЊЕ АУТОПУТА ОКО СЕЛА ДРУГОВИЋИ

- 5.1.6. Подносилац приговора је већ био изразио своје незадовољство локацијом надвожњака Бундали тако што је поднио притужбу помоћу жалбеног механизма пројекта (видјети тачку 4.3). Након преиспитивања притужбе, извођач је подносиоца притужбе обавијестио да је нацрт плана парцелације био изложен у Општини Лакташи у фебруару 2016. и затворио тај случај.

Улога ЕИБ

- 5.1.7. Приликом оцјењивања пројекта, ЕИБ је размотрила релевантне документе. На примјер, ЕИБ је имала сазнање да Просторни план РС предвиђа аутопут⁵⁰. Исто тако, ЕИБ је забиљежила да је у оквиру процеса ЕИА анализирано четири алтернативе и да је за коначну трасу аутопута изабрана комбинација свих варијанти⁵¹.
- 5.1.8. ЕИБ је вршила надзор над спровођењем пројекта узимајући у обзир извјештаје носиоца пројекта о надзору који садрже и поднијете притужбе.

Закључци и препоруке

- 5.1.9. Размотрени докази указују да је пројекат у складу са стандардима који се примјењују на пројекат. Пројекат је у складу са релевантним документима просторног уређења РС и његова је локација резултат оцјене алтернатива аутопута. Компоненте специфичне за дати пројекат (нпр. (i) траса измјештеног пута у близини села Друговићи; (ii) локација надвожњака Бундали; (iii) изградња/локација петље Друговићи, укључене су у план парцелације за аутопут.
- 5.1.10. Размотрени докази указују да је навод неоснован у погледу улоге ЕИБ. ЕИБ је своју функцију испунила: (i) извршивши оцјену пројекта; и (ii) спровевши одговарајућу контролу извјештаја носиоца пројекта, укључујући притужбе на пројекат.
- 5.1.11. Сходно томе, ЕИБ-МП у овом погледу не даје посебну препоруку.

5.2. Грађевинска дозвола

Навод

- 5.2.1. *У приговору се наводи да су радови на изградњи аутопута око села Друговићи извршени прије дана издавања грађевинске дозволе за ту дионицу аутопута (18. августа 2017. године) незаконити.*

Важећи стандарди

- 5.2.2. Законодавство РС налаже да носилац пројекта може обављати грађевинске радове након што прибави грађевинску дозволу⁵², а у складу са главним пројектом⁵³ приложеним уз дозволу⁵⁴. Грађевинској дозволи увијек претходе и локацијски услови⁵⁵. Носилац пројекта може изводити грађевинске радове и

⁵⁰ Ова информација је укључена у Нетехнички резиме Аутопут Бања Лука – Добој, Дионица 2: Бања Лука – Прњавор, на који се упућује у *ESDS*.
⁵¹ *ESDS*.

⁵² Члан 124. Закона о уређењу простора и грађењу РС.

⁵³ Главни пројекат обезбијеђује техничко рјешење објекта и приказ смјештаја објекта у простору – члан 100. Закона о уређењу простора и грађењу РС.

⁵⁴ Члан 100. став 2. и члан 128. став 1. Закона о уређењу простора и грађењу РС.

⁵⁵ Локацијски услови представљају технички документ којим се одређују услови за пројектовање и грађење, а који се израђује на основу докумената просторног уређења (нпр. план парцелације за аутопут) – члан 59. Закона о уређењу простора и грађењу РС.

прије него што прибави грађевинску дозволу, под условом да прибави претходну грађевинску дозволу⁵⁶ чији идејни пројекат⁵⁷, приложен уз дозволу⁵⁸, испуњава одређене техничке услове⁵⁹.

- 5.2.3. Стандарди ЕИБ налажу да ЕИБ мора оцијенити пројекте који су јој поднијети за финансирање⁶⁰. ЕИБ је дужна и да провјерава услове конкретног пројекта⁶¹, као што је питање да ли је носилац пројекта обезбиједио грађевинску дозволу и главни пројекат прије прве односно друге исплате⁶².

Налази

Стандарди који се примјењују на пројекат

- 5.2.4. У децембру 2013. године Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију РС (МПУГЕ РС) издало је претходну грађевинску дозволу за дионицу аутопута која се финансира средствима ЕИБ⁶³. Идејни пројекат из 2009. године⁶⁴ чини саставни дио претходне грађевинске дозволе⁶⁵. Претходној грађевинској дозволи претходили су локацијски услови, издати у децембру 2011. године⁶⁶.

У августу 2017. године, МПУГЕ РС је издало грађевинску дозволу за дионицу аутопута која се финансира средствима ЕИБ. Грађевинска дозвола укључује главни пројекат⁶⁷. Према тврдњи носиоца пројекта, главни пројекат је израђен у новембру 2015, а у априлу 2017. године усклађен са планом парцелације из јула 2016. (видјети тачку 5.1.5). Према тврдњи носиоца пројекта, грађевинској дозволи претходили су измјењени локацијски услови, издати у априлу 2017. године.

Као што је приказано на слици 3. у наставку, слједеће је обухваћено идејним пројектом укљученим у претходну грађевинску дозволу али није обухваћено главним пројектом укљученим у грађевинску дозволу:

- Надвожњак Стамелићи (Б)⁶⁸ и
- Надвожњак Бојићи (Г)⁶⁹.

Осим тога, како је приказано на слици 3. у наставку, слједеће је обухваћено главним пројектом али није обухваћено идејним пројектом:

- измјештање корита ријеке Црквена (В)
- подвожњак Бојићи (Г) и
- петља Друговићи (Ђ)⁷⁰.

⁵⁶ Пун назив ове дозволе је грађевинска дозвола за припремне радове као и за друге радове обухваћене у идејном пројекту – Члан 133. Закона о уређењу простора и грађењу РС. Напомињемо да је та дозвола првенствено намијењена за припремне радове, као што су: (i) израда оградне градилишта; (ii) постављање привремених објеката за потребе градилишта (нпр. канцеларије, складишта); и (iii) припрема путева који ће се користити током изградње – члан 133. став 4. Закона о уређењу простора и грађењу РС.

⁵⁷ Идејни пројекат претходи главном пројекту и њиме се утврђује основни техничко-технолошки концепт пројекта – члан 99. и члан 102. став 1. Закона о уређењу простора и грађењу РС.

⁵⁸ Члан 133. став 2. Закона о уређењу простора и грађењу РС.

⁵⁹ Нпр. (i) техничка документација у складу са захтјевима главног пројекта; (ii) детаљни услови за извођење радова; (iii) стандарди и друге неопходне информације – члан 133. став 6. Закона о уређењу простора и грађењу РС.

⁶⁰ Став 28. Кредитне политике ЕИБ у сектору саобраћаја.

⁶¹ Став 242. Практичног приручника ЕИБ из области животне средине и социјалних питања, верзија из 2010. године.

⁶² *ESDS*.

⁶³ Одјелак I претходне грађевинске дозволе.

⁶⁴ Идејни пројекат за аутопут Бања Лука – Добој који је, у септембру 2009. године, израдио Институт *IGH* д.о.о. Загреб.

⁶⁵ Одјелак II претходне грађевинске дозволе.

⁶⁶ Локацијски услови су замијенили урбанистичку дозволу за аутопут, издату у мају 2010. године (одјелак 3.2. Нетехничког резимеа Аутопут Бања Лука – Добој: Дионица 1. Бањалука – Прњавор), због престанка важења урбанистичке дозволе и промјене закона (одјелак 3.2. Нетехничког резимеа Аутопут Бања Лука – Добој: Дионица 1. Бањалука – Прњавор) и не разликују се од урбанистичке дозволе; образложење претходне грађевинске дозволе;

⁶⁷ Главни пројекат за аутопут Бања Лука – Добој – одјелак III грађевинске дозволе.

⁶⁸ km 8+450.

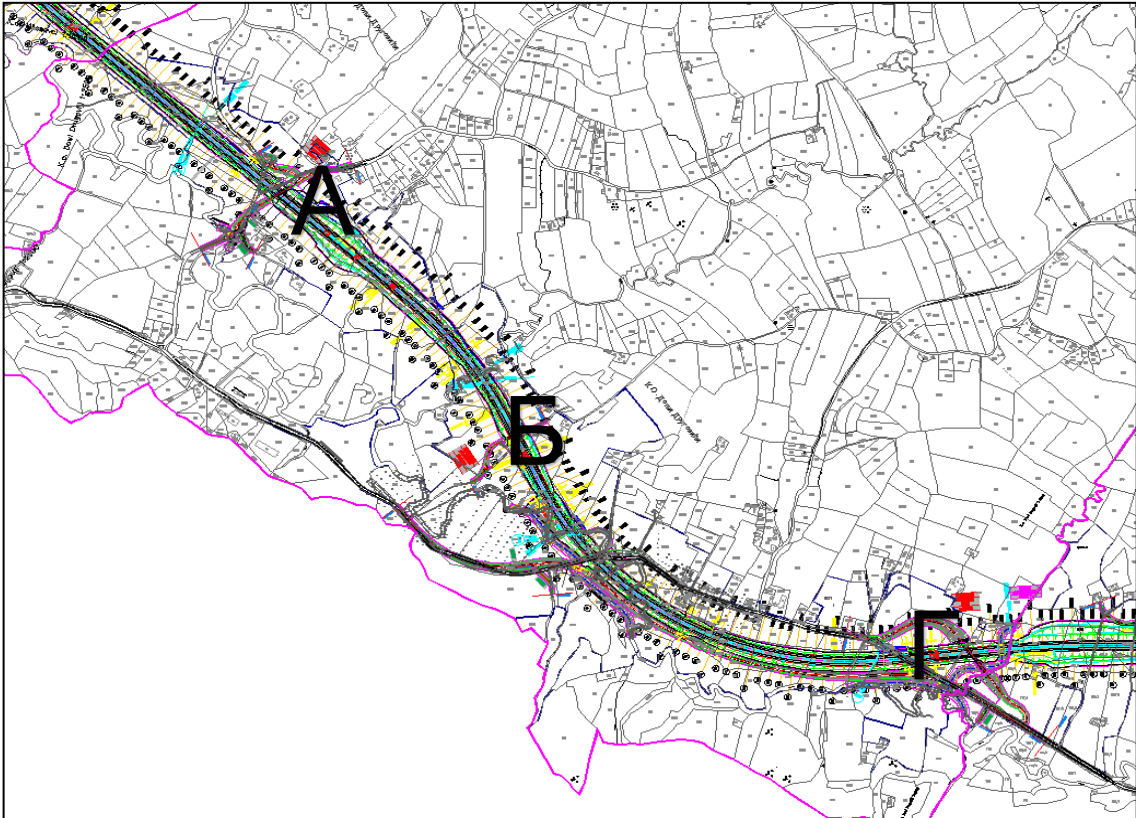
⁶⁹ km 9+850.

⁷⁰ km 9+388 – km 10+170.

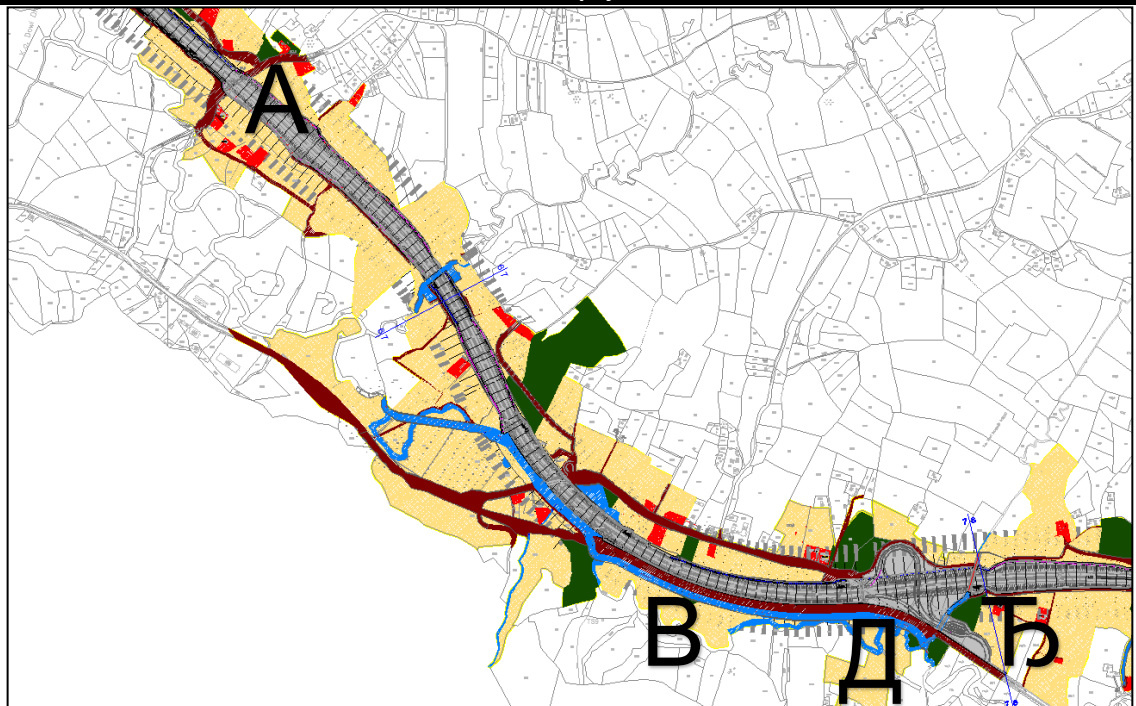

СЛИКА 3 – УПОРЕДНИ ПРЕГЛЕД ИДЕЈНОГ ПРОЈЕКТА И ГЛАВНОГ ПРОЈЕКТА

Идејни пројекат

Главни пројекат

Легенда

- А – надвожњак Бундали
- Б – надвожњак Стамелићи
- В – измјештено корито ријеке Црквена
- Г – надвожњак Бојићи
- Д – подвожњак Бојићи
- Ђ – петља Друговићи

- 5.2.5. До издавања грађевинске дозволе, носилац пројекта је радове изводио на основу претходне грађевинске дозволе, а у складу са идејним пројектом. До јуна 2017. године, грађевински радови око Друговића већ су били у одмаклој фази.

До тада је носилац пројекта извео радове за које није имао дозволу. Тачније, носилац пројекта је извео радове на објектима обухваћеним главним пројектом за које је дозволу добио два мјесеца касније. Они укључују следеће:

- измјештање корита ријеке Црквена (В)⁷¹
- изградњу подвожњака Бојићи (Д)⁷² и
- петљу Друговићи (Ђ)⁷³.

Улога ЕИБ

- 5.2.6. Приликом оцјењивања пројекта, ЕИБ је преиспитала релевантне информације о пројекту и поставила низ услова за исплату. Ти услови су укључивали: (i) грађевинску дозволу⁷⁴ за прву исплату и (ii) главни пројекат за другу исплату.

У мају 2014. године, носилац пројекта је поднио захтјев за прву исплату. Умјесто грађевинске дозволе, носилац пројекта је доставио претходну грађевинску дозволу. ЕИБ се распитала да ли претходна грађевинска дозвола представља грађевинску дозволу. Носилац пројекта је обавијестио ЕИБ: (i) да намјерава да припремне радове и друге радове обухваћене идејним пројектом изведе на основу претходне грађевинске дозволе; (ii) да ће главне радове извести на основу грађевинске дозволе, након што главни пројекат буде завршен и када добије грађевинску дозволу. ЕИБ је сматрао да је овај услов испуњен и одобрио прву исплату. Нема документованих доказа да је ЕИБ поново покретала питање грађевинске дозволе⁷⁵.

У јулу 2015. године, носилац пројекта је поднио захтјев за другу исплату. ЕИБ је забиљежила да уз захтјев није достављен главни пројекат. Носилац пројекта је доставио преглед текућих активности на изради главног пројекта. У то вријеме, извођач је сматрао да је претходна грађевинска дозвола довољна за извођење грађевинских радова. ЕИБ је пристала да одобри другу исплату без главног пројекта узимајући у обзир да радови који су у том тренутку били у току нису изискивали главни пројекат.

ЕИБ је стога главни пројекат захтијевала за трећу исплату. У фебруару 2016, ЕИБ је преиспитала испуњеност услова за трећу исплату. До тада, носилац пројекта је ЕИБ доставио главни пројекат израђен у новембру 2015. године.

Закључци и препоруке

- 5.2.7. Размотрени докази указују да у једном тренутку пројекат није био у складу са стандардима који се примјењују на пројекат, али је то питање у међувријемени ријешено. За неке радове који су извршени до августа 2017. године, носилац пројекта није имао дозволу (нпр. измјештање корита ријеке Црквена; (ii) изградња подвожњака Бојићи; и (iii) петље Друговићи). Међутим, носилац пројекта је те радове извршио у складу са главним пројектом, који је усклађен са планом парцелације за аутопут, који је усвојила Скупштина РС. Сходно томе, ти објекти би у сваком случају били изграђени на исти начин, мада са закашњењем. Носилац пројекта је накнадно прибавио дозволу за дате радове.

⁷¹ <https://www.youtube.com/watch?v=DDgMSab6bNo&feature=youtu.be>, приступљено 4. фебруара 2019. године.

⁷² <https://www.youtube.com/watch?v=H-6MRf7lrjo&feature=youtu.be>, приступљено 4. фебруара 2019. године.

⁷³ https://eos.com/landviewer/?lat=44.87239&lng=17.40155&z=16&day=true&s=Sentinel2&id=S2A_tile_20170624_33TXK_0&b=Red,Green,Blue, приступљено 4. фебруара 2019. године.

⁷⁴ ESDS.

⁷⁵ Треба напоменути да је у септембру 2017. године носилац пројекта обавијестио ЕИБ да је МПУГЕ РС 18. августа издало грађевинску дозволу и доставио њену копију.

- 5.2.8. Размотрени докази указују да је навод основан у погледу улоге ЕИБ. ЕИБ је прихватила претходну грађевинску дозволу као замјену за грађевинску дозволу која је одређена као услов за исплату. Таквим поступањем, ЕИБ је средства за неке радове у околини села Друговићи исплатила у тренутку када дозвола још није постојала (нпр. (i) измјештање корита ријеке Црквена; (ii) изградња подвожњака Бојићи; и (iii) петље Друговићи).

Поред тога, према правном оквиру РС, главни пројекат је укључен у грађевинску дозволу. Као резултат, одлука ЕИБ да грађевинска дозвола буде услов за исплату прве трансхе, а главни пројекат услов за исплату друге трансхе није у складу са правним оквиром земље у којој се пројекат реализује. ЕИБ-МП заузима став да је главни пројекат требало да буде један од услова за исплату прве трансхе.

- 5.2.9. Имајући у виду да је аутопут око села Друговићи већ изграђен на начин дефинисан у дозволи коју је носилац пројекта накнадно прибавио, очигледно је да су уочене неусклађености откривене овом истрагом само процедуралне природе. ЕИБ-МП стога препоручује ЕИБ да прије одређивања услова за исплату и вршења исплата, узме у обзир важеће национално законодавство и поступке за дозволе.

5.3. Утицај на животну средину

Навод

- 5.3.1. *У приговору се наводи да ће скраћивање природног водотока ријеке Црквена утицати на животну средину, тј. на квалитет воде, флору и фауну.*

Важећи стандарди

- 5.3.2. Стандарди ЕИБ налажу да пројекат мора бити у складу са Директивом о процјени утицаја на животну средину (EIA)⁷⁶ и Директивом о стаништима^{77,78}. Директива EIA налаже да аутопут мора проћи процјену EIA да би се могла добити сагласност за пројекат⁷⁹. У случају да пројекат може имати значајан утицај на животну средину, EIA одређује одговарајуће превентивне мјере и мјере за ублажавање утицаја⁸⁰. У случају да пројекат може имати значајан утицај на заштићено подручје, Директива о стаништима налаже да пројекат мора проћи одговарајућу процјену⁸¹. У начелу, пројекат који штетно утиче на заштићено подручје не може се спровести⁸². Законодавство РС налаже да пројекат мора проћи EIA, која може обухватати одговарајућу процјену, да би добио еколошку дозволу прије изградње⁸³. Таква дозвола садржи и мјере мониторинга⁸⁴.
- 5.3.3. Стандарди ЕИБ налажу да ЕИБ мора процјенити утицај пројекта на животну средину⁸⁵. ЕИБ је дужна да предузме мјере да би, у случају неслагања између директива и националног законодавства, обезбиједила да пројекат буде у складу са Директивом EIA и Директивом о стаништима⁸⁶. ЕИБ је дужна и да провјерава услове конкретног пројекта⁸⁷, као што је питање да ли је носилац пројекта обезбиједио

⁷⁶ Директива 2011/92/ЕУ Европског парламента и Савета од 13. децембра 2011. године о процјени утицаја одређених јавних и приватних пројеката на животну средину.

⁷⁷ Директива Савета 92/43/ЕЕЗ од 21. маја 1992. године о очувању природних станишта и дивље фауне и флоре.

⁷⁸ Став 36. ESPС.

⁷⁹ Члан 1. став 1, члан 2. став 1, члан 4. став 1. и тачка 7. подтачка б) Анекса I Директиве EIA.

⁸⁰ Члан 5. став 1. тачка в) и члан 8а став 1. тачка б) Директиве EIA.

⁸¹ Члан 6. став 3. Директиве о стаништима.

⁸² Члан 6. ст. 3. и 4. Директиве о стаништима.

⁸³ Члан 81. став 1. Закона о заштити животне средине („Сл. гласник РС” број 71/12 и 79/15), члан 19. Закона о заштити природе („Сл. гласник РС” број 20/14) и члан 2. Правилника о постројењима која могу бити изграђена и пуштена у рад само уколико имају еколошку дозволу („Сл. гласник РС” број 124/12).

⁸⁴ Члан 90. став 2. тачка г) Закона о заштити животне средине.

⁸⁵ Део В Практичног приручника ЕИБ из области животне средине и социјалних питања, верзија из 2010. године.

⁸⁶ Став 73. Практичног приручника ЕИБ из области животне средине и социјалних питања, верзија из 2010. године.

⁸⁷ Став 242. Практичног приручника ЕИБ из области животне средине и социјалних питања, верзија из 2010. године.

еколошку дозволу и образац А⁸⁸ прије прве исплате⁸⁹. ЕИБ је дужна и да разматра извјештаје носиоца пројекта⁹⁰, који мора да пријави сваки већи проблем од утицаја на животну средину.

Налази

Стандарди који се примјењују на пројекат

- 5.3.4. Носилац пројекта је извршио *EIA*. Узимајући у обзир да се пројекат не реализује у близини подручја која су тренутно заштићена или ће то бити у будућности⁹¹, одговарајућа процјена није била потребна.

EIA је довела до закључка да пројекат може имати значајан утицај на животну средину, али да се мјерама превенције/ублажавања тај утицај може свести на прихватљиву мјеру⁹². Те мјере обухватају: забрану депоновања материјала у ријечним коритима или уз обале ријека⁹³; заштиту ријечних корита на мјестима гдје је водени ток регулисан⁹⁴; свођење утицаја на водени ток и флору за вријеме изградње мостова на најмању могућу мјеру⁹⁵; очување флоре и фауне⁹⁶.

- 5.3.5. Мјере превенције/ублажавања наведене су у еколошкој дозволи⁹⁷. Еколошка дозвола садржи и мјере мониторинга за ријеку Црквена⁹⁸. У складу са еколошком дозволом⁹⁹, носилац пројекта је прибавио водну дозволу¹⁰⁰. Водном дозволом се потврђује да је изграђен мост на ријеци Црквена и да је корито ријеке Црквена регулисано на три локације (преглед тока ријеке Црквена прије и после изградње аутопута може се видјети на слици 2). У извјештајима о мониторингу се не наводи да је скраћивање тока ријеке Црквена око села Друговићи знатно утицало на животну средину, односно на квалитет воде, флору и фауну.

Улога ЕИБ

- 5.3.6. Приликом оцјењивања пројекта, ЕИБ је закључила да је утицај пројекта на животну средину ограничен и да у близини пројекта нема заштићених подручја¹⁰¹. ЕИБ је забиљежила да су неслагања између законодавства РС и Директиве *EIA* минимална и да су недостајући дијелови обухваћени у Нетехничком резимеу, *SEP*-у и у Акционом плану за заштиту животне средине и социјална питања (*ESAP*)^{102, 103}. Извођач

⁸⁸ Образац А је изјава органа надлежног за мониторинг локација од значаја за очување природе да пројекат вјероватно неће имати значајан утицај на такве локације – Анекс 8. Практичног приручника ЕИБ из области животне средине и социјалних питања, верзија из 2010. године.

⁸⁹ *ESDS*.

⁹⁰ Став 260. Практичног приручника ЕИБ из области животне средине и социјалних питања, верзија из 2010. године.

⁹¹ *ESDS*; Извод из Просторног плана РС достављен ЕИБ: (<http://www.eib.org/infocentre/register/all/53218878.pdf>, приступљено 4. фебруара 2019. године); мапа заштићених подручја у РС (http://www.nasljedje.org/docs/pdf/zasticena_podrucja_VIII_2016.jpg, приступљено 4. фебруара 2019. године); и потенцијална подручја еколошке мреже *Natura 2000* у РС (http://www.nasljedje.org/docs/potencijalna_podrucja_ekoloske_mreze_rs.jpg, приступљено 4. фебруара 2019. године).

⁹² Одјељак 7.1. Нетехничког резимеа Аутопут Бања Лука – Добој: Дионица 1. Бања Лука – Прњавор, може се наћи на: <http://www.eib.org/infocentre/register/all/53219056.pdf>, приступљено 4. фебруара 2019. године.

⁹³ Одјељак 2.1. став 1. алинеја друга и одјељак 2.2. став 1. алинеја петнаеста Одлуке о одобрењу студије о процени утицаја на животну средину (Одлука о *EIA*), коју је МПУГЕ РС издало 21. марта 2011. године (број: 16-96-135/10), која се може наћи на: <http://www.eib.org/infocentre/register/all/53221242.pdf>, приступљено 4. фебруара 2019. године.

⁹⁴ Одјељак 2.2. став 1. алинеја двадесет трећа Одлуке о *EIA*.

⁹⁵ Одјељак 2.6. став 1. алинеја четврта и пета Одлуке о *EIA*.

⁹⁶ Одјељак 2.6. Одлуке о *EIA*.

⁹⁷ Одјељак 3.2.3. став 1. алинеја друга; одјељак 3.2.5. став 1. алинеја четврта, пета и шеста еколошке дозволе коју је МПУГЕ РС издало 18. фебруара 2014. године (број: 15,04-96-126/13), која се може наћи на: <http://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/mgr/Documents/autoputevi%20bl-do%20ed.pdf>, приступљено 4. фебруара 2019. године.

⁹⁸ Образложење еколошке дозволе и одјељак М11 табеле 2. *ESAP*-а за аутопут Бања Лука – Добој: Дионица 1. Бања Лука – Прњавор.

⁹⁹ Одјељак 2.2. став 2. алинеја десета еколошке дозволе.

¹⁰⁰ ЈУ „Воде Српске“ издала водну дозволу број: 12/8.04.4-4818-1/17, 19. септембра 2017. године.

¹⁰¹ *ESDS*.

¹⁰² *ESAP* описује мјере за мониторинг и ублажавање утицаја на животну средину и друштво, критеријуме за њихово успјешно спровођење и организационе мјере које треба спровести током предизградње, изградње и експлоатације пројекта – одјељак 1. *ESAP*-а за аутопут Бања Лука – Добој: Дионица 1. Бања Лука – Прњавор, може се наћи на: <http://www.eib.org/infocentre/register/all/53220181.pdf>, приступљено 4. фебруара 2019. године.

¹⁰³ *ESDS*.

је имао обавезу да налазе ESAP-а угради у главни пројекат и да обезбиједи усклађеност са његовим садржајем.

Сходно захтјеву, прије прве исплате, ЕИБ је установила да је носилац пројекта доставио еколошку дозволу и образац А. У обрасцу А, МПУГЕ РС је навело да се аутопут не налази у близини заштићених подручја и да није потребна одговарајућа процјена.

ЕИБ је вршила надзор над спровођењем пројекта узимајући у обзир извјештаје носиоца пројекта о надзору. ЕИБ није уочила никакве проблеме у области животне средине. На примјер, ЕИБ је забиљежила да се мониторинг квалитета воде врши на одговарајући начин и да није било проблема.

Закључци и препоруке

- 5.3.7. Размотрени докази указују да је пројекат у складу са стандардима који се примјењују на пројекат. Успостављене превентивне мјере и мјере за ублажавање утицаја спријечиле су и/или ублажиле значајан негативан утицај пројекта на квалитет воде и флору и фауну.
- 5.3.8. Размотрени докази указују да је навод неоснован у погледу улоге ЕИБ. ЕИБ је своју функцију испунила: (i) извршивши оцјену пројекта; (ii) исплативши средства након пријема еколошке дозволе и обрасца А; и (iii) вршећи одговарајући мониторинг утицаја пројекта на животну средину.
- 5.3.9. Сходно томе, ЕИБ-МП у овом погледу не даје посебну препоруку.

5.4 Друштвени утицај и утицај на безбједност

Навод

- 5.4.1 *У приговору се наводи да ће измјештање пута М16.1 у близини села Друговићи имати друштвени утицај и утицај на безбједност села. Измјештени пут М16.1 пјешаци неће моћи да користе, што ће довести до: (i) одвајања источног дијела села од западног дијела у којем се налазе сеоска продавница и бензинска пумпа; и (ii) немогућности приступа сеоским аутобуским стајалиштима, која се налазе на измјештеном путу.*

Важећи стандарди

- 5.4.2. Стандарди ЕИБ налажу да носилац пројекта мора избјећи или минимизирати ризике и штетан утицај на безбједност локалног становништва које пројектне активности могу изазвати¹⁰⁴. Одлука о EIA налаже да носилац пројекта све путеве мора вратити у претходно стање како би омогућио несметано одвијање саобраћаја за локално становништво¹⁰⁵. Коначно, главни пројекат предвиђа и пјешачке стазе уз измјештени пут М.16.1. у близини села Друговићи.

Стандарди ЕИБ налажу да ЕИБ мора да се стара о томе да друштвени аспекти пројекта, као што су здравље и безбједност локалне заједнице, буду интегрисани у пројекат¹⁰⁶.

¹⁰⁴ Смјерница 4. Безбједност и здравље на раду и у локалној заједници, Практични приручник ЕИБ из области животне средине и социјалних питања, верзија из 2010. године.

¹⁰⁵ Одјељак 2.9. алинеја трећа Одлуке о EIA и одјељак 3.2.8. алинеја трећа Еколошке дозволе.

¹⁰⁶ Став 101. алинеја десета Практичног приручника ЕИБ из области животне средине и социјалних питања, верзија из 2010. године.

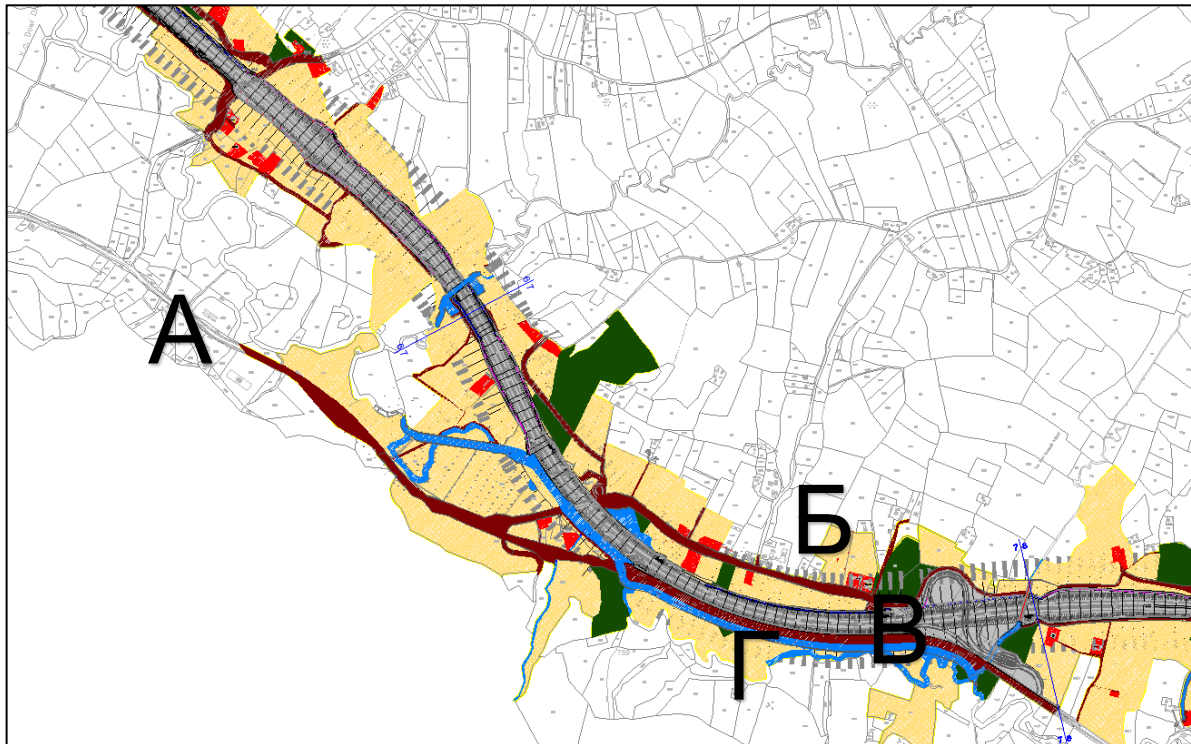
Налази

Стандарди који се примјењују на пројекат

5.4.3. Прије изградње аутопута око села Друговићи, пјешаци из источног дијела села (видјети Б на слици 4) користили су стари пут М.16.1 да би дошли до продавнице и бензинске пумпе који се налазе у западном дијелу села (видјети А на слици 4). Пјешаци из оба дијела користили су стари пут да би дошли до аутобуских стајалишта села Друговићи. Узимајући у обзир да стари пут М.16.1 није имао пјешачке стазе, пјешаци су се кретали уз пут.

Од изградње аутопута, пјешаци морају да користе измјештени пут М.16.1 (видјети Г на слици 4) и подвожњак Бојићи (видјети В на слици 4) како би стигли до различитих дијелова села и приступили измјештеним сеоским аутобуским стајалиштима која се налазе на измјештеном путу М.16.1 (видјети Г на слици 4). Међутим, измјештени пут М.16.1 није погодан за пјешаке¹⁰⁷.

СЛИКА 4 – СИТУАЦИЈА НАКОН ИЗГРАДЊЕ АУТОПУТА ОКО СЕЛА ДРУГОВИЋИ

Легенда:

- А – западни дио села Друговићи у којем се налазе продавница и бензинска пумпа
- Б – источни дио села Друговићи
- В – подвожњак Бојићи који повезује источни део села са измјештеним путем М.16.1 и западним дијелом села
- Г – део измјештеног пута М.16.1 који, према подносиоцу приговора, није погодан за пјешаке и на којем се налази измјештено аутобуско стајалиште.

5.4.4. У августу 2017. године, становници села Друговићи поднијели су притужбу помоћу жалбеног механизма пројекта. У њој су становници навели да имају потешкоће у безбједном коришћењу измјештеног аутобуског стајалишта села Друговићи. До октобра 2017. године, изграђена су два нова аутобуска стајалишта. Та аутобуска стајалишта се налазе уз измјештени пут. Пјешачки пријелаз у близини аутобуских стајалишта је означен и изграђене су неке пјешачке стазе али не све.

¹⁰⁷ Видјети: <http://www.rtvbn.com/3883030/drugovici-zalbe-zbog-autoputa>, приступљено 4. фебруара 2019. године.

Извођач још треба да доврши пјешачке стазе уз измјештени пут, које би требало да имају одговарајуће безбједносне баријере и ограде у складу са главним пројектом. Према тврдњи носиоца пројекта, ти радови би требало да се изврше у марту 2019. године.

Улога ЕИБ

- 5.4.5. ЕИБ је прегледала релевантну пројектну документацију, укључујући главни пројекат (видјети тачку 5.2.6). Осим тога, ЕИБ је извршила надзор над спровођењем пројекта узимајући у обзир извјештаје носиоца пројекта о надзору. На примјер, ЕИБ је обавијештена о поднијетој притужби и њеном исходу.

Коначно, када је ЕИБ-МП обавијестио оперативне службе ЕИБ да измјештени пут М.16.1 није погодан за пјешаке, оперативне службе ЕИБ су то провјериле са носиоцем пројекта. Носилац пројекта је доставио ЕИБ детаљну анализу прошле и текуће ситуације, са активностима које су планиране да би се проблем отклонио. ЕИБ је потврдила да ће наставити да прати спровођење планираних активности на ријешавању проблема.

Закључци и препоруке

- 5.4.6. Размотрени докази указују да у једном тренутку пројекат није био у складу са стандардима који се примјењују на пројекат, али је то питање у међувремену ријешено. Пјешаци у селу Друговићи нису могли да користе измјештени М.16.1, што је довело до: (i) одвајања источног дијела села од западног дијела у којем се налазе сеоска продавница и бензинска пумпа; и (ii) немогућности приступа сеоским аутобуским стајалиштима, која се налазе на измјештеном путу. Међутим, од тада је носилац пројекта предузео активности да би се ситуација поправила. Измјештени пут би од марта 2019. требало да буде потпуно прикладан за пјешаке.

Размотрени докази указују да је навод неоснован у погледу улоге ЕИБ. ЕИБ је извршила преглед главног пројекта и забиљежила поднијете притужбе. Осим тога, када је обавијештена о неријешеним проблемима, ЕИБ је предузела мјере како би се обезбиједило да пјешаци могу безбједно да користе измјештени пут М.16.1, у складу са наводом подносиоца приговора (видјети тачку 1.2). ЕИБ ће наставити да прати спровођење активности које се предузимају да би се ситуација поправила.

ЕИБ-МП сматра да је у овом случају проблем који је довео до приговора ријешен током процеса разматрања приговора и у овом погледу не даје посебну препоруку.

ТАБЕЛА 2 – РЕЗИМЕ ЗАКЉУЧАКА И ПРЕПОРУКА

Навод	Закључци (Стандарди који се примјењују на пројекат)	Пројекат је у складу са стандардима	Закључци (Улога ЕИБ)	Препоруке
1. Просторно уређење	Пројекат је у складу са релевантним документима просторног уређења РС и његова је локација резултат оцјене алтернатива аутопута. Компоненте специфичне за дати пројекат (нпр. (i) траса измјештеног пута у близини села Друговићи; (ii) локација надвожњака Бундали; (iii) изградња/локација петље Друговићи, укључене су у план парцелације за аутопут.	Да	ЕИБ је своју функцију испунила: (i) извршивши оцјену пројекта; и (ii) спровевши одговарајућу контролу извјештаја носиоца пројекта, укључујући притужбе на пројекат.	Нема
2. Грађевинска дозвола	За неке радове који су извршени до августа 2017. године, носилац пројекта није имао дозволу (нпр. (i) измјештање корита ријеке Црквена; (ii) изградња подвожњака Бојићи; и (iii) петље Друговићи). Међутим, носилац пројекта је те радове извршио у складу са главним пројектом, који је усклађен са планом парцелације за аутопут, који је усвојила Скупштина РС. Сходно томе, ти објекти би у сваком случају били изграђени на исти начин, мада са закашњењем. Носилац пројекта је накнадно прибавио дозволу за дате радове.	Проблеми ријешени	ЕИБ је прихватила претходну грађевинску дозволу као замјену за грађевинску дозволу која је одређена као услов за исплату. Таквим поступањем, ЕИБ је средства за неке радове у околини села Друговићи исплатила у тренутку када дозвола још није постојала (нпр. (i) измјештање корита ријеке Црквена; (ii) изградња подвожњака Бојићи; и (iii) петље Друговићи). Поред тога, према правном оквиру РС, главни пројекат је укључен у грађевинску дозволу. Као резултат, одлука ЕИБ да грађевинска дозвола буде услов за исплату прве транше, а главни пројекат услов за исплату друге транше није у складу са правним оквиром земље у којој се пројекат реализује. ЕИБ-МП заузима став да је главни пројекат требало да буде један од услова за исплату прве транше.	Прије одређивања услова за исплату и вршења исплата, ЕИБ треба да узме у обзир важеће национално законодавство и поступке за дозволе.
3. Утицај на животну средину	Успостављене превентивне мјере и мјере за ублажавање утицаја спријечиле су и/или ублажиле значајан негативан утицај пројекта на квалитет воде и флору и фауну.	Да	ЕИБ је своју функцију испунила: (i) извршивши оцјену пројекта; (ii) исплативши средства након пријема еколошке дозволе и обрасца А; и (iii) вршећи одговарајући мониторинг утицаја пројекта на животну средину.	Нема
4. Друштвени утицај и утицај на безбједност	Пјешаци у селу Друговићи нису могли да користе измјештени М.16.1, што је довело до: (i) одвајања источног дијела села од западног дијела у којем се налазе сеоска продавница и бензинска пумпа; и (ii) немогућности приступа сеоским аутобуским стајалиштима, која се налазе на измјештеном путу. Међутим, од тада је носилац пројекта предузео активности да би се ситуација поправила. Измјештени пут би од марта 2019. требало да буде потпуно прикладан за пјешаке.	Проблеми ријешени	ЕИБ је извршила преглед главног пројекта и забиљежила поднете притужбе. Осим тога, када је обавијештена о неријешеним проблемима, ЕИБ је предузела мјере како би се обезбиједило да пјешаци могу безбједно да користе измјештени пут М.16.1, у складу са наводом подносиоца приговора.	Нема

С. Деркум
Руководилац одјељења
Механизам за приговоре

Д. Петровић
Службеник за разматрање приговора

СПИСАК СКРАЋЕНИЦА

БиХ	Босна и Херцеговина
<i>CMOP</i>	Оперативни поступци Механизма за приговоре ЕИБ
<i>CMPTR</i>	Начела, опис послова и задатака и правила поступка Механизма за приговоре ЕИБ
<i>EIA</i>	Процјена утицаја на животну средину
ЕИБ	Европска инвестициона банка
ЕИБ-МП	Одјељење ЕИБ Механизам за приговоре
ЕО	Европски омбудсман
<i>ESAP</i>	Акциони план за заштиту животне средине и социјална питања
<i>ESDS</i>	Студија утицаја на животну средину и друштво
<i>ESPS</i>	Изјава ЕИБ о начелима и стандардима у области животне средине и социјалних питања
РС	Република Српска
МПУГЕ РС	Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију РС
<i>SEP</i>	План укључивања заинтересованих страна